

محرری: حبیب زاده احمد کمال.

الفباى تركى

كېچىك بالالارغە عملى روش دە اوقۇمنى
و بازىق طرزىنى اۇيرانا دورغان، كوز بيله
كورولمك صورتى ايله اشيا حيوانات و نباتات
توغرىسىداكى ايضاعاتنى و كېچىك مكالمە
لرنى بىلدورا دورغان، اصول جديدا اوزره
ترتيب قىلغان، الفباى تركى كتابىدور.

= طابع و ناشرى: بها الدين باى موسى بايف. =

۱۳۳۳

اورنبورگده «وقت» مطبعهسى.

ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВРАТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГѢ.

1915.

مؤلف دارالعلمین اتحاد مدرسہ حبيب زاده احمد کمال۔

الفباى تركى

کيچيک بالالرغه عملی روش ده اوقومق و يازمق طرزینی اویراتا دورغان، کوز بيله کورولمک صورتی ايله اشیای حیوانات و نباتات توغریسیداکى ایضاحاتنى و کيچيک مکالمه لرنی بیلدورا دورغان، اصول جدید اوزره ترتیب قیلنغان، الفباى تركى کتابیدور.

طابع و ناشری: بهاء الدین موسی بایق.

۱۳۳۲

اورنبورگده « وقت » مطبعه سی

ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВАНТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГѢ.

1915.

الفبای ترکی

ا ب پ ت ث ج چ
ح خ د ذ ر ز ژ
س ش ص ض ط ظ
ع غ ف ق ک گ ل م
ن و ه ه لا لا ی

بر ایکی سوز

ترکستان چنی ولایتلری نینک ایکی یاریم میلیون عاجز ترک نفوسی
بو کون لارده مبتلا بولغان بلا و مصیبت لارغه، هیچ شبهه یوق جهالت
نادان لیق سببی ایله دوچار بولوب دورلر...

بر مملکتده علم و معرفت بولماسه، البته اول مملکت جهالت ظلمتی
آستیده خراب بولور و اهالیسی هر تورلوك بلا و مصیبت و بیچاره لیق
و خوار لیق ایچنده قالور.... کاشغرده گی حاضرگی مکتبلر ترک بله لری-
نینک استعدادلرنده اورناشقان قابلیت نی آچماق بویان تورسون بلکه انی
محو ایتمک غه باعث بر درجه سفلیه ده دور...

بو معنی نی ملاحظه ایلاب بیچاره ترک و مسلمان بله لری نینک قابلیت
ذکاوت لری نی آچماق قه مدار اولمق اوچون طرف عاجزانه مدن برنچی دفعه
اوشبو الفبای ترکی کتابی تحریر و ترتیب اولوندی. امید قیلا منکه موندین
سونکره بولغان نسل لریمز، موندین تولا مکمل اثرلر و اصول لر یعنی
ترتیبلر وجودغه کیتورورلر. و من الله التوفیق.

کاشغر دارالمعلمین اتحاد مدیری حیب زاده احمد کمال.

آ ا ب ب ب ب پ پ پ ت ت
 ت ت ت ث ث ث ج ج ج چ چ چ
 ح ح ح خ خ خ د د د ذ ذ ذ ر ر
 ز ز ز ژ ژ ژ س س س ش ش ش
 ص ص ص ض ض ض ط ط ط ط
 ظ ظ ظ ع ع ع ع غ غ غ ف ف ف
 ق ق ق ق ق ك ك ك ل ل ل ل م
 ن ن ن ن ن و و و ه ه ه ه
 ی ی ی ی ی

حروف املا

(آ ی و ه ه)

«حروف املا» دیمک، بر کلمه‌نی قوشمق ده استعمال
 قیلنا دورکان اشارت لردورکه الر (آ ی و ه ه) حرف-

لریدور. بو حرف لردن (آ) بر حرف نینک آلدیغه کیلسه
 آنی یوقاری تارتادور (بابا) کبی. (ی) بر حرف
 نینک آلدیغه کیلسه اول حرفنی پستغه تارتادور.
 (و) حرفی بر حرف نینک آلدیغه کیلسه اول حرفنی
 آلگا تارتادور. (ه ه) حرفی بر حرف نینک آلدیغه
 کیلسه اول حرفنی اوستون اوقوتور.

تشکیل کلمات

با پا تا ثا چا چا فا قا نا جا جا
 چا صا ضا طا ظا کا گا لا ما وا.

هجا تشکیلی

معلم افندی لرغه!

یاشن بلهغه اولاً حرف لر اوبدان یازدیریلگان دن و کونکلی غه

ياد قىلدورولگان دن سونكره برار مجاليك كلمه لر تشكيل ايتديرمك كرك دور.

صاغ و صول حرف لرى، خط يازمق اوچون پك زياده لازم ليك دور اگر برابر باله اولدن مذکور حرفلرنى اوركانماسه، سونكره خط يازمق ده بيك زياده مشقت چىكار. بو حرفار، بر آز آرا لاش بولغانى اوچون، باله- نينك، بو حرفلر ايله اوزون مدت مشغول بولماقنى طبيعى دوزكه انينك جانينى سيقار. بو توغرى نى معام افندى لر نظر دقت غه آليب مذکور حرف لرنى تورت درس غه تقسيم ايتمك كرك و هر درس نى كيچيك كلمه لر تشكيلى صورتى ايله اجرا ايلامك لازم دور، تاكه ياش بله لر دماغ لاريغه كسالت عارض بولماسون.

حروف متصله

ب پ ت ث ج چ ح خ س ش ص ض
ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه ي.

ايضاح

بو حرفلر، خوايى صاغ و خوايى اورته حرفلر ده

متصل بولوب يازيلكانى اوچون «حروف متصله»
آتاليب دور.

مثال

(ب ب) بب (ت ت) تب (ج ج) جن (ق ق) قب
(چ چ) چب (گ گ) گب (س س) سب (بش) بش
(تس) تس (فس) فس (پس) پس (كس) كس.

ايضاح

صاغ، اورته و صول حرف لرنى، اولاي آيرى آيرى
يازديريليب، باله نينك فكريغده جاكيير قىلغان دن
سونكره، مذکور حرف لرنى بر بريغده قوشدروب،
بر ايكي پچاليك كلمه لر تشكيل ايتيلمك لازم دور.

(۱) (۲) (۳) (۴) (۵) (۶) (۷) (۸) (۹) (۱۰) (۱۱) (۱۲) (۱۳) (۱۴) (۱۵) (۱۶) (۱۷) (۱۸) (۱۹) (۲۰) (۲۱) (۲۲) (۲۳) (۲۴) (۲۵) (۲۶) (۲۷) (۲۸) (۲۹) (۳۰) (۳۱) (۳۲) (۳۳) (۳۴) (۳۵) (۳۶) (۳۷) (۳۸) (۳۹) (۴۰) (۴۱) (۴۲) (۴۳) (۴۴) (۴۵) (۴۶) (۴۷) (۴۸) (۴۹) (۵۰) (۵۱) (۵۲) (۵۳) (۵۴) (۵۵) (۵۶) (۵۷) (۵۸) (۵۹) (۶۰) (۶۱) (۶۲) (۶۳) (۶۴) (۶۵) (۶۶) (۶۷) (۶۸) (۶۹) (۷۰) (۷۱) (۷۲) (۷۳) (۷۴) (۷۵) (۷۶) (۷۷) (۷۸) (۷۹) (۸۰) (۸۱) (۸۲) (۸۳) (۸۴) (۸۵) (۸۶) (۸۷) (۸۸) (۸۹) (۹۰) (۹۱) (۹۲) (۹۳) (۹۴) (۹۵) (۹۶) (۹۷) (۹۸) (۹۹) (۱۰۰) (۱۰۱) (۱۰۲) (۱۰۳) (۱۰۴) (۱۰۵) (۱۰۶) (۱۰۷) (۱۰۸) (۱۰۹) (۱۱۰) (۱۱۱) (۱۱۲) (۱۱۳) (۱۱۴) (۱۱۵) (۱۱۶) (۱۱۷) (۱۱۸) (۱۱۹) (۱۲۰) (۱۲۱) (۱۲۲) (۱۲۳) (۱۲۴) (۱۲۵) (۱۲۶) (۱۲۷) (۱۲۸) (۱۲۹) (۱۳۰) (۱۳۱) (۱۳۲) (۱۳۳) (۱۳۴) (۱۳۵) (۱۳۶) (۱۳۷) (۱۳۸) (۱۳۹) (۱۴۰) (۱۴۱) (۱۴۲) (۱۴۳) (۱۴۴) (۱۴۵) (۱۴۶) (۱۴۷) (۱۴۸) (۱۴۹) (۱۵۰) (۱۵۱) (۱۵۲) (۱۵۳) (۱۵۴) (۱۵۵) (۱۵۶) (۱۵۷) (۱۵۸) (۱۵۹) (۱۶۰) (۱۶۱) (۱۶۲) (۱۶۳) (۱۶۴) (۱۶۵) (۱۶۶) (۱۶۷) (۱۶۸) (۱۶۹) (۱۷۰) (۱۷۱) (۱۷۲) (۱۷۳) (۱۷۴) (۱۷۵) (۱۷۶) (۱۷۷) (۱۷۸) (۱۷۹) (۱۸۰) (۱۸۱) (۱۸۲) (۱۸۳) (۱۸۴) (۱۸۵) (۱۸۶) (۱۸۷) (۱۸۸) (۱۸۹) (۱۹۰) (۱۹۱) (۱۹۲) (۱۹۳) (۱۹۴) (۱۹۵) (۱۹۶) (۱۹۷) (۱۹۸) (۱۹۹) (۲۰۰) (۲۰۱) (۲۰۲) (۲۰۳) (۲۰۴) (۲۰۵) (۲۰۶) (۲۰۷) (۲۰۸) (۲۰۹) (۲۱۰) (۲۱۱) (۲۱۲) (۲۱۳) (۲۱۴) (۲۱۵) (۲۱۶) (۲۱۷) (۲۱۸) (۲۱۹) (۲۲۰) (۲۲۱) (۲۲۲) (۲۲۳) (۲۲۴) (۲۲۵) (۲۲۶) (۲۲۷) (۲۲۸) (۲۲۹) (۲۳۰) (۲۳۱) (۲۳۲) (۲۳۳) (۲۳۴) (۲۳۵) (۲۳۶) (۲۳۷) (۲۳۸) (۲۳۹) (۲۴۰) (۲۴۱) (۲۴۲) (۲۴۳) (۲۴۴) (۲۴۵) (۲۴۶) (۲۴۷) (۲۴۸) (۲۴۹) (۲۵۰) (۲۵۱) (۲۵۲) (۲۵۳) (۲۵۴) (۲۵۵) (۲۵۶) (۲۵۷) (۲۵۸) (۲۵۹) (۲۶۰) (۲۶۱) (۲۶۲) (۲۶۳) (۲۶۴) (۲۶۵) (۲۶۶) (۲۶۷) (۲۶۸) (۲۶۹) (۲۷۰) (۲۷۱) (۲۷۲) (۲۷۳) (۲۷۴) (۲۷۵) (۲۷۶) (۲۷۷) (۲۷۸) (۲۷۹) (۲۸۰) (۲۸۱) (۲۸۲) (۲۸۳) (۲۸۴) (۲۸۵) (۲۸۶) (۲۸۷) (۲۸۸) (۲۸۹) (۲۹۰) (۲۹۱) (۲۹۲) (۲۹۳) (۲۹۴) (۲۹۵) (۲۹۶) (۲۹۷) (۲۹۸) (۲۹۹) (۳۰۰) (۳۰۱) (۳۰۲) (۳۰۳) (۳۰۴) (۳۰۵) (۳۰۶) (۳۰۷) (۳۰۸) (۳۰۹) (۳۱۰) (۳۱۱) (۳۱۲) (۳۱۳) (۳۱۴) (۳۱۵) (۳۱۶) (۳۱۷) (۳۱۸) (۳۱۹) (۳۲۰) (۳۲۱) (۳۲۲) (۳۲۳) (۳۲۴) (۳۲۵) (۳۲۶) (۳۲۷) (۳۲۸) (۳۲۹) (۳۳۰) (۳۳۱) (۳۳۲) (۳۳۳) (۳۳۴) (۳۳۵) (۳۳۶) (۳۳۷) (۳۳۸) (۳۳۹) (۳۴۰) (۳۴۱) (۳۴۲) (۳۴۳) (۳۴۴) (۳۴۵) (۳۴۶) (۳۴۷) (۳۴۸) (۳۴۹) (۳۵۰) (۳۵۱) (۳۵۲) (۳۵۳) (۳۵۴) (۳۵۵) (۳۵۶) (۳۵۷) (۳۵۸) (۳۵۹) (۳۶۰) (۳۶۱) (۳۶۲) (۳۶۳) (۳۶۴) (۳۶۵) (۳۶۶) (۳۶۷) (۳۶۸) (۳۶۹) (۳۷۰) (۳۷۱) (۳۷۲) (۳۷۳) (۳۷۴) (۳۷۵) (۳۷۶) (۳۷۷) (۳۷۸) (۳۷۹) (۳۸۰) (۳۸۱) (۳۸۲) (۳۸۳) (۳۸۴) (۳۸۵) (۳۸۶) (۳۸۷) (۳۸۸) (۳۸۹) (۳۹۰) (۳۹۱) (۳۹۲) (۳۹۳) (۳۹۴) (۳۹۵) (۳۹۶) (۳۹۷) (۳۹۸) (۳۹۹) (۴۰۰) (۴۰۱) (۴۰۲) (۴۰۳) (۴۰۴) (۴۰۵) (۴۰۶) (۴۰۷) (۴۰۸) (۴۰۹) (۴۱۰) (۴۱۱) (۴۱۲) (۴۱۳) (۴۱۴) (۴۱۵) (۴۱۶) (۴۱۷) (۴۱۸) (۴۱۹) (۴۲۰) (۴۲۱) (۴۲۲) (۴۲۳) (۴۲۴) (۴۲۵) (۴۲۶) (۴۲۷) (۴۲۸) (۴۲۹) (۴۳۰) (۴۳۱) (۴۳۲) (۴۳۳) (۴۳۴) (۴۳۵) (۴۳۶) (۴۳۷) (۴۳۸) (۴۳۹) (۴۴۰) (۴۴۱) (۴۴۲) (۴۴۳) (۴۴۴) (۴۴۵) (۴۴۶) (۴۴۷) (۴۴۸) (۴۴۹) (۴۵۰) (۴۵۱) (۴۵۲) (۴۵۳) (۴۵۴) (۴۵۵) (۴۵۶) (۴۵۷) (۴۵۸) (۴۵۹) (۴۶۰) (۴۶۱) (۴۶۲) (۴۶۳) (۴۶۴) (۴۶۵) (۴۶۶) (۴۶۷) (۴۶۸) (۴۶۹) (۴۷۰) (۴۷۱) (۴۷۲) (۴۷۳) (۴۷۴) (۴۷۵) (۴۷۶) (۴۷۷) (۴۷۸) (۴۷۹) (۴۸۰) (۴۸۱) (۴۸۲) (۴۸۳) (۴۸۴) (۴۸۵) (۴۸۶) (۴۸۷) (۴۸۸) (۴۸۹) (۴۹۰) (۴۹۱) (۴۹۲) (۴۹۳) (۴۹۴) (۴۹۵) (۴۹۶) (۴۹۷) (۴۹۸) (۴۹۹) (۵۰۰) (۵۰۱) (۵۰۲) (۵۰۳) (۵۰۴) (۵۰۵) (۵۰۶) (۵۰۷) (۵۰۸) (۵۰۹) (۵۱۰) (۵۱۱) (۵۱۲) (۵۱۳) (۵۱۴) (۵۱۵) (۵۱۶) (۵۱۷) (۵۱۸) (۵۱۹) (۵۲۰) (۵۲۱) (۵۲۲) (۵۲۳) (۵۲۴) (۵۲۵) (۵۲۶) (۵۲۷) (۵۲۸) (۵۲۹) (۵۳۰) (۵۳۱) (۵۳۲) (۵۳۳) (۵۳۴) (۵۳۵) (۵۳۶) (۵۳۷) (۵۳۸) (۵۳۹

بو اشارتلا، اوقومق توغريسیده پک لازم لیک -
دورکه، عربچەدە زبەرنی زیرنی فتحە، کسرە، پیچ نی
ضمە دیرلار.

(احمد) احمد (علی) علی (حسین) حسین
(قادر) قادر (جمال) جمال (محمود) محمود (کمال)
کمال (سداد) سداد (حسنی) حسنی (حاجی) حاجی۔

(ا د ذ ر ز ث و)

ایضاح

اورتہ دہ کیلماکان تنہا، آلدہ و اورتہ حرف غہ متصل اولوب و سونکدہ یالغوز کیلادورغان حرف۔ لردورکہ، مذکور حرف لری حروف منفصلہ دیلور۔

مثال

(آء) آء (بء) بد (گز) گز (جد) جد
(سر) سر (لر) لر.

ایضاح

معلم افنديلار غه!

بله لارغه حرفلر او بدران تانیتیلیب، اینیک بیلان برگه خطنی تانوتماق

«س»

جزم یعنی ساکن

«س» بو اشارت فی ساکن دیرلر بر حرفنی
ینه بر حرفغه توتدیرمق اوچون، قراءتده پک
لازم لیک دور.

مثال

(گلیم) (گلیم) (حکیم) (حکیم) (قاسم) (قاسم).

درست هجالیك کلمه لو

داماد، انسان، حیوان، غلام، پاکز، شاکز،
رحیم، غفور، صبور، کریم، صائم.

«س»

س
شده

«س» عربچهده شده تورکچهده «ایکی اوقوتور»
آتالغان اشارت دور، بر حرفنیک اوستیغه
کیلکانه، اول حرفنی ایکی مرتبه اوقوتور.
ترکچهده بو شده اشارتی آز بولسه هم عربچه
کلمه لر نیک تولا سیده موجودور.

مثال

حی الدین، شمس الدین، غیاث الدین، بهاء الدین،
نجم الدین، نور الدین، سرور الدین، قطب الدین،
جمال الدین، صلاح الدین، سعد الدین.

رسمليک کلمه لر

قَلَم، خَط يازا دورغان بر
اسباب دور.

يَوا، قوشلار نينك چوجه چيقارا
دورغان محلي.

قوش، ايکي قناتليک هواده
اوچا دورغان مخلوق.

حروف متصله دن ايکي هجاليک ترکيب کلمات

أَحْمَد، مُحَمَّد، قَبَّة، صَبْحِي، لَمْعَة، جَمْعَة، كَلَمَة،

بَلَّة، سَلَّة، مَيْلَة، مَيْشَة، شَيْشَة، تَيْشَة، قَيْنَة، حِيلَة،
قَلَة.

اخطار

معلم افندي لر، ينه بر مونچه مثال لر تاييب يازدوروب، بله لرغه مهارت
پيدا قيلدورورلر.

حروف منفصله دن ايکي هجاليک کلمه ترکيباتي

دَامَاد، سَدَاد، زَكَاة، قِرَاعَت، كَرَات، نِيَّات،
قُبَاد، فَرِهَاد، فَرِيَاد، آوَاز، قَادِر، صَادِق،
مَالِك، سَالِم، شَاكِر، قَاسِم، سَلَام، كَلَام، مَلَال،
كَلَال، نِهَال، هِلَال.

كىچىك كىلمە جملەلەر كۈنلەرنىڭ اسملىرى

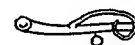
بو كۈن، ايرتە.

جمعه، شنبه، يكشنبه، دوشنبه، سه شنبه،

چارشنبه، پنجشنبه.

آيلەرنىڭ اسملىرى، عربى آيلەر

محرم، صفر، ربيع الاول، ربيع الآخر،
جمادى الاولى، جمادى الاخرى، رجب، شعبان،
رمضان، شوال، ذوالقعدة، ذوالحججه.

رومى آيلەرنىڭ اسملىرى

مارت، نيسان، مايس، خريسان، تموز،
آگستوس، ايلول، تشرين اوّل، تشرين ثانى،
كانون اوّل، كانون ثانى، شباط.

جملەلەر و ممارسە

بو كۈن نيمە دور؟
جمعه دور. مبارك و وسيلة اتحاد بر
كون دور. جناب حق، جمعه نمازىنى فرض
قىلىپ دور. نيمە اوچون ايركانين بيلورموسىز؟
اهل اسلام بو مبارك كۈن دە جامع لرغە و مسجد.
لرغە جمع بولوب بر برلرینی كورسونلر ديب.
بو كۈن شنبه دور. شنبه، هفته نينك برنچى كۈنيدور.

يکشنبه، هفته نينك ايكنچي كونيڭدور. دوشنبه هفته نينك
اوچونچي كونيڭدور. سه شنبه تورتنچي، چهارشنبه
بيشونچي، پنجشنبه آلتنچي كونيڭدور. بر هفته ده يتي
كون باردور. بر كون ده اون ايكي ساعت باردور.
بر ساعت آلتش دقيقه دور. بر دقيقه ده آلتش
ثانيه دور.

مارسه

ايرته نيمه دور؟ شنبه افندم. بو كون درسينكيز
بارمو؟ يوق افندم، ايرته درسيميز باردور.
ايرته دن سونكره پدريئيكيز كيلا دورمو؟ آوت
افندم كيلا دور. پدريئيكيز استنبول ده نيچه آي
توردي؟ حرمدين يانكانيده استنبول غه كيودي و آنده
بر آي توردي.

تولا اوبدان برادر ايرته پدريئيكيز استقباليغه

بارورموسيز؟ مکتبیم بارلیک جهتدن بارمايدورمن.
پدريئيكيز استقباليغه بارماسانكيز آنينك كونكلي ني
آغريتقان بولمايسيزمو؟ يوق افندم، پدرم دائما
مينك مکتبه تورماقيمن و مني مکتبه يبارماقني
ايستايڭدور.

آيلر حقنده ممارسه

بو آي قيسي آيدور؟ بو آي مارت آيدور.
مارت آيي سنه نينك اولغي آيدور. بو آي ده اطراف
تولا يخشي بولور. صحرالرده چمنلر و گلر آچيلور.
قوشلار درختلرده ترنم قيلور. سولر آقار. صبانسيمي
ايسار. طبيعت نينك تمامي گوزل ليك لري اطراف ده
حكم سورار.

افندي قرداشم! نيز بو آي ده قيداغ اشبغه
مشغول لوق قيلورسيز؟ بو آيده هر صبح ايرته راق توروب

او یوم نینک قاشیدا کی باغچهغه باریب اول یرده چچک
لرنینک خوشبو یلوق آراسیده درسار یمغه سعی قیلور من.
اوت افندم صباح وقتی نینک شیرین و یاقیش لیک
نسیمی ایله باغچه نینک خوشبوی چچک لری آراسنده
درسغه تولا اوبدان سعی قیلماق کیلیشلیک ایکانیغه
من هم ایمی ایشاندیم. انداغ بولسه ایرته بزنینک
باغچهغه التفات قیلور موسیز؟ تولا اوبدان افندم،
خدا دیلاسه بارور من.

موسملر بارانسیده ایضاحات

مارت، نیشان، مایس آی لرینی اوّل بهار دیرلر،
بو موسمه هر طرف یشیل بر باغچه دیک بولور.
انسانلر زراعت گاه و باغچه لرده، یاش قیزلر او ی لرده،
بله لر مکتب لرده سعی قیلورلر. هر طرف ده بز اوزگا
خورسندلیک باره ور.

حزیران، تموز، آغستوس آی لرینی یاز دیرلر، بو
ایلرده هر طرف ایسیق بولور، صحرالرده اوتلر قورور.
ایکین لر زراعت گاه لر دین آلینور. قیشده یدورغان اوزاق
وذخیره بو ایلرده تدارک قیلینور. دهقانلر بو ایلرده
کوب سعی قیلورلر، افتاب همه تابشی ایله اطرافنی
ایسیخ قیلور طاغ لرده قارلر ایریر، سولر تاشار،
اریخ لرده صاف و پاکیزه سولر آقار.

ایلول، تشرین اوّل، تشرین ثانی آی لرینی کوز
یعنی سونک بهار دیرلر. بو ایلرده اطراف سالقون بر
خسته دیک تیترار، یغاچ لرنینک یشیل یفراق لری سارغایب
توکولور، هر طرف خسته بر آدم کبی سولوب سارغارار،
اورته لیق ساوماقغه یوز قویار، یاز ایسیغلری تمام
بولور، هر طرف غه بر آغیرلق و حرکت سیزلیق عارض
بولور، بو ایلر قیش نینک خبر چیسیدور، بهار شمال
لری نینک شیرین شیرین ایسمکی، آهسته آهسته قتیغ
ایسمک غه باشلار. تیلبهونی قرار، یفراق لری توکا دورغان

بوران لار چىقار. حيوانات لار آغىل ارغە كىرمەك غە و آدم لار
 اويلرىدن چىقماسلىك غە باشلار. بو موسم سنە
 حىيات نىنك اولوم موسمىدور. كانون اول، كانون ثانى،
 شىباط ايلرىنى قىش ايلرى دىرلر. بو ايلردە آفاق
 جهان سوغوق بولور، اطرافى عالم قارنىنك اق چارشغى
 استىدە قالور. آدم لار اوى لرى نىنك اطرافىن بركىتورلر،
 بعضا هفته لار اوتوب تابشقارى چىقماس لار، قوشلر
 يوالرىدە يازايچى يىغقان ذخيره لرىنى يىرلر، حيوانلر
 آغىل لردە سقلانور. قوى وقوزى لار سوغوق غە هيچ
 تحمل قىلماس لار. هر اوى نىنك موريسىدىن قرا
 توتون لار چىقار، اويلردە دائىما اوت ياقىلور. ياغمورلر
 هميشە ياغار، صحن زمين سيل لردن ولاى دن يوروب
 بولماس بۇ حالغە كىلور. قىش سنە حىيات نىنك نى ايتى
 بدخور و بدخراج بر كوني دور.

مخاوره

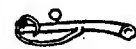
نه يرغە بارورسىز؟ باغچه مىرغە بارورمن. اول
 یردە نیمه قىلورسىز؟ اول یردە خوشبوی چىچك لار، یشیل
 يافراق لىك درخت لار، پاكىزه سوليك كول لار و اريق لار
 بار. بو يىخشى منظره لار آراسىدە درساريمغە سعى
 قىلورمن.

سىز نه يرلىك سىز؟ كاشغىرلىك من افندىم. كاشغر.
 نىنك نه یردە و دنيانىنك قىسى قطعە سىندە ايكانىنى
 بىلورموسىز؟ بىلورمن افندىم. انى نه یردىن بىلدىنكىز؟
 مکتبەدە بىلدىم. يلغوز كاشغرى بىلمك ايله تورمادىم
 بلكە دنيانىنك هر طرفى حقندە از وكوب معلومات
 حاصل قىلدىم.

منكا كاشغر توغرىسىدا كى معلوماتىنكىزنى ايتورموسىز؟
 تولا اوبدان افندىم. كاشغر بولسه بىلار ايچندە

تورکان ترکستان چینی ولایت لردن بر شهر دور. بو شهر آسیا اقلیمی ده دور، بیز منسوب بولغان ترك نسلی نینک توغولغان و اوسکان اولوغ بر یریدور. ینکی حصار، یارکند، قارغلیق، ختن، آقسو قصبه لر بو ولایت توابعیدین دور. بو آلتی شهرده ایکی یاریم میلیون نفوس باردور. هواسی معتدل، سولری فراوان منظره سی لطیف، تفراغی تولامنبت دور. انده هر تورلوك حیوانات موجود دور. اورمانلری، درختلری، تورلوك تورلوك میوه لیک باغچه لری نهایتی تولادور. طاغلی هر نوع معدن لر برله تولادور. اما بو مملکت فی جهالت بلاسی اوراب آغان جهت دن بو خزینه لردن بزلر فائده آلامایمیز.

تشکرار قیلامن افندم، کاشغر حقنده منکا معلومات بیودیگیز، منینک بی خبر بولغان یورتیم دین خیلی خبردار ایتدینکیز.

مکالمه

کلینک افندم سیزغه بر پیاله چای برامن؛ منت دارچلیک لر قیلورمن افندم. اسمینیکز نیمه دور افندم؟ طلعت افندی دور. سیزنینک اسمینیکز نیمه دور؟ انوردور. بو کون آی نینک نیچنچی کونیدور برادر؟ شوال آیی نینک بیشنچی کونیدور.

رسم لیک کلمه لر

ایضاح

قول - انسانلر قول برله خدمت ایتارلر.

ایکی قولیمیز باردور، بری صاغ و ایکیینچی

صول. بر قولیمیزده بش بارمق باردور، ایکی

قولیمیزده اون بارمق باردور.

کوز - انسانلرغه جناب حق کوز
 بیریب دور. اگر کوزیمیز بولماسه
 ایدی خدانینک بو قدر نعمت و احسانلرینی و هم
 آتا و بابالریمیزی کورماس ایدک.
 آفتاب - مشرق دن صباح چیقیب دنیانی
 روشن یاروتور همه انسان لر و حیوان لر
 آفتاب نینک روشنلیغی غه محتاج دور. اگر آفتاب
 بولماسه ایدی بیزلر قرانغولق ایچنده قالور ایدوک
 و هیچ بر ایش قیلالهاس ایدوک. تمامه نباتات و حیوانات
 نینک حیاتی آفتاب نینک ضیاسی برله اوسوب
 پایدار اولور.

پپاله - هر کون بزلر چای قویوب
 ایچا دورغان بر قچه دور. مونی آدم لر
 یساب نیچه یوز مینک صوم لر حاصل قیلا دورلر، تجارت
 تولا اوبدان نرسه دور. هنر و تجارت ایکسی بولغان

آدم لر هیچ تنک لیک کون و بچاره لیک نی کورماس.
 چاینک - چای قایناتا دورغان نرسه
 دور. بو نرسه غه انسانلر محتاج دور.
 مونی هم هنرمند آدم لر یسایدورلر.
 ساعت - آدم لرغه وقت نی بیلدورا
 دورغان بر نرسه دور. مونی ساعت دیرلر.
 بر ساعت آلتمش دقیقه، بر دقیقه آلتمش
 ثانیه دور. کیچه و کوندوزده یکرمه تورت ساعت
 باردور که بو وقت لرنی بزگا ساعت بیلدورار.
 متریقی و مدنی ملت لرنینک همه ایش لری ساعت
 برله، دقیقه بیلدور. دنیا دا کی همه کیشیلرغه کرک
 بولغان بو ساعت اول دفعه هارون الرشید زماننده
 عرب لر طرفیدن ایجاد قیلنوب دور.

فوردون - یعنی ساعت باغی، ساعت غه تاقا
 دورغان معدینات دین یسالغان بر نرسه دور.
 ساعت نینک توشوب سینماسلیکی اوچون
 فوردون کرک دور.

بو فوردون ايجاد قیلنغاندین بری ساعت لر نینک
توشوب بوزولماقی وسینماقی بر یوزده توقسان فرق
ایتیب دور.

گل - گل خوشبوی بر چیچک دور.
اؤل بهارده آچیلور. قیزیل، آق،
ساریغ زنکرلری باردور. بلبل لر نینک
مکانیدور. بو چیچک نینک صبح وقتی
منظره سی تولاچر ایلیک بولور.

جدول - جدول کاغذ
و دفترلر اوستیغه توغری سیزیق سیزمق اوچون
تولا فائده لیک بر آلت دور. بو آلت نینک بعضی سی
تیموردین و بعضی سی یغاچ دین یسالور.

ماصه - یعنی جوزه مکتبلارده معلم لر.

نینک آلدیده، تجارت خانه لرده، اوی لرده
قویولور. اوستیغه کاغذ و خط اسباب لری و اوزکا
نرسه لر قویولور. ماصه تولا کرک لیک بر نرسه در.

حیواناتغه عائد معلومات

دهوه (تویه) - بو مخلوق عربستانده
نهایتی تولادور. بر وقت لر حضرت
فخرکائنات افندیمر نینک جنک قیلغان

زمان لریده حربغه لازم لیک اسباب لر قی طالشیر ایدی.
آچلیقغه و سوسیزلیقغه طاقت لیک بر مخلوق دور!
بولر ایکی قسم دور. بریسی رسمی تویه، ایکنچی سی
هجین تویه سیدور. هجین تویه لر ی نهایتی تیز یورا-
دورلر. عربستان نینک اوزاق و سوسیز چول لریدن
آسان لیک بیله اوتوب کیتمک اوچون یولچی لر هجین
تویه سیغه مینادورلر. اینک یوروش لوقی الر نینک اون
ساعتده یورگان یرینی ایکی ساعتده قطع قیلور.
بزلر اوستیده تیریک لیک قیلیب تورکان آسیا قطعه سیده
تویه لر نهایتی کوب دور. اوزاق یرلرغه یوکلر اشیا لر

بو تویه واسطه سی ایله یتکوزولور.

قوش - قنات لیک بر مخلوق دور. هواده اوچار،
درخت لر اوستیغه قونار. اوّل بهارده چویل چویل
سیرارلر و قیش نینک ذخیره لرینی یازده تدارک ایتارلر.
شباط و مارت آیلریده چوجه چیقارورلر. بونلر نینک
چوجه لری بار وقتی ده اولامق و اولدورمق تولا کناد.
دور. مدنی حکومت لر بو آیلرده قوش لرنی اولاغان
اوچی لرغه جزالر بیرهلر.

سوال لر

قول نیمه دور؟ کوز انسان نینک نه یرینده دور؟
کون نه یردین چیقار؟ چاینگ نیمه ایشغه یرار؟ ساعت
قیسی زمان ده یسالیب دور؟ «فوردون» ساعت غه نیمه
اوچون طاقیلور؟ گل قیسی موسمه ده آچیلور؟ نیچه
تورلوك رنگی باردور؟ درخت لر قیسی موسمه یافراق

چیقارورلر؟ جدول نیمه ایشغه یرار؟ ماصه کیم لر
اوچون دور ونه یرلرغه قویولور؟ تویه نچوك مخلوق
دور؟ قیسی قطعه لرده کوب دور؟ قوش لر قیسی موسمه
چوجه چیقارورلر؟

معلم افندی لرغه!

بو سوال لر بله لر دین سوریلادور و اونکان درس لری بو صورت بیل
وزیاده شیرین و ملایم بر تیل برله خطاری تصحیح قیلینادور.

بالیقچی قوشی - بو قوش دریالرده
و چونک سولرده دنک کیز و کول لرده گی
بالیق لری اولاب یکانی اوچون بالیقچی

آتالیب دور. قوروق لیک ده بر جای غه قونکان وقتی ده
دائما بر ایاغی اوزره تورادور. دریاده بالیق نی کورگان
زمان هوا غه کوتاریلیب تیزلیک برله بالیق اوستیغه
توشار. تولا اوزون غاغاسی ایله درحال بالیق نی
آلیب کوتارور. بو طرز ایله کونده نیچه یوز بالیق
لرنی اولار. یوواسینی دریا کنارلرنده گی درخت کواک.

لر یغه و چیم اوتار آراسیغه ییار. بو قوشنی کورگان
بالیق هیچ بر طرفیغه قاچیب اوزینی قوتقازالماس.

کمر - یارلیق یرلرده

و چوللرده اوی لرنینک تام
لرنده ایسیغ جایلرده یورا

دورغان بر مخلوق دور. کیچک لری نینک انسان لرغه
ضرری بولماسه هم چونک لری زهرلیک و یاپشقان
بولغان لری او چون احتراز ایتمک لازم دور. یووالرینی
طوپراق آستلریغه یسارلر. صحرالرده کیچک مخلوق لری
آولامق و ذخیولری نی یمک روشی ایله تیریک لیک قیلورلر.
سوسزلیک غه طاقت لیک بر مخلوق دور. فرغانه اصطلاحیده
ایچکو ایما ریدور.

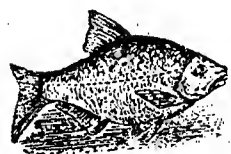
اوسقومرو بالیغی - تولا

یاغلیق بر بالیق دور. اچیغ

و توزلیک سولرده بولور. بحر محیط اطلاسی بوغازلریده،
استنبول بوغازیده نهایتی کوب توتولور. توزلانیب

چونک تونک لرغه جایلانادور. سونکره تولا اوزاق مملکت
لرغه یباریلور.

طاتلی سو بالیغی - نهرلرده چونک

اریق لرده نهایتی کوب دور. همه تاتلیغ

سولرده بولغان بالیق لرنینک گوشت لری بوش و بی لذت
بولور. خصوصاً چونک کوللرده لای لری غذا قیلغان
بالیق لرنینک گوشت لری بوش ولذت سیز بولغان اوستیغه
بعض خسته لیک لرغه هم سبب بولور.

آری - اشک آریسی نامی ایله

مشهور بولغان بو آری آدم لری

نهایتی یمان چاقادور. رنکی قزیل

و ساریغ دور. یازنینک ایسیغ زمان لریده تولا غوفالیق
وتیز بولور. یوواسی آلدیدن اوتکان لری همان چاقار.
اؤلغی یاغمور توشمکی ایله محو بولور. یووالریده
قویغان تخم لری بولسه یاز کلمک بیله قنات چیقاریب
اوچارلر.

يىلان - نوعى تولا بولغان بو مخلوق

همه سى زهرليك دورلر. زهرلرى تيش

لرى نينك آراسيده بولور. يىنكىچكه بر

پرده ايچيده و تيشى نينك آستيده مخفى دور. انسانى

تيشلا كان همان مذكور پرده يرتيلور. تيشى باتغان

جاي غه زهر توكلور. بعضا انسان نينك اولماقينه سبب

بولور.

حصه

تيلي يمان، سوزلرى درست بولماغان انسان لر هم

بو زهرليك مخلوق كى دورلر. قتيغ وى ادبانه سوزلر

يىلان نينك زهرى ديك انسان دلى نى كويدور. انينك

اوچون انسانلر خصوصا ياش بله لار خدا نينك بركان تيلي

برله يمان سوزلر سويلاماس ليك لازم دور.

آط - دنيا ده انسانلر ايچون تولا

لازم ليك و فائده ليك بر مخلوق دور.

محاربه زمان لر ينده بو آط لر طوپ لر

و اوزكا آغير نرسه لرى تارتارلر و کوتارورلر. و كته

بابالريمز ترك لرنينك همه تيريك ليك لرى بو آط اوستيده

اوتار ايدى. مذكور حيوان اذا و جفاغه تولا طاقت ليك

دور. و هم انينك اوستيغه مينكان ايكاسى حقيدا كى

شفقت و صداقتى دقت غه لايق دور. يورتيهز و قطعه ميز

آسياده هنوز حيات ابتدائيه ده تيريك ليك قيلغان جهت

دين آطلرغه بولغان احتياج نهايتى كوب دور. عربستان ده

آسياده خلق تماما آطلرنينك و سائط نقليه سيغه قتيغ

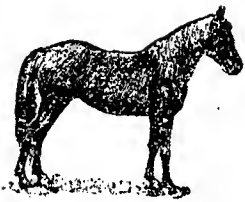
محتاج دورلر.

ايشك - بو هم آدم لرغه تولا لازم ليك

بر حيوان دور. مذكور حيوان ايله

يوك لار تاش - يلور، زراعت گاه لرغه

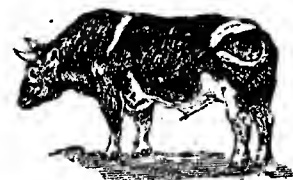
طوپراق لر يتكوزولور. اوزاق جاي.

لردن يوك نقل و سوق اولونور. حيوان غير ناطق بولسه هم تولا حساس بر مخلوق دور. انسان لرنينك سوزلريغه كوره حركت قيلور. عربستان ده خصوصا مدينه منوره ده تولا كوب بولادور. انگليزلرنينك قوليده بولغان بحرسفيد دينگزيپداگي قبريس آطه سي نينك ايشك لري هم مشهور دور. الر تولا ايگيز و كوب يوروش ليك بولورلر. طهران تفليس و بخاراده هم بو ايشك لركوب بولادور. عجمستان ايشك لري نينك بويلري قيسقه وليكن يوروش لري زياده دور. كاشغرده ايشك لر تولا بولور. و دهقان لرنينك ايشك لري نى برجا كلتورور ايسه هم يوروشى هيچ يوقدور. همه سي تنبل و آغيردورلر.

اوکوز- چونك و آغير طبيعت ليك

بر مخلوق دور. بو مخلوق ايله ترقى ايتماكان مملكت لرده زمين نى حيد

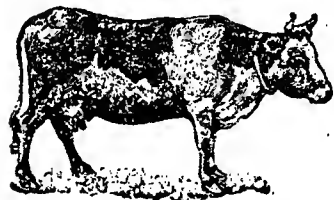
ايدورلر. بولرنينك طاع اوکوزى ديب بر قسمى باردركه اگر انسانلر طاع ارده مذکور مخلوقغه اوچراسه لر

اينك وحشى هجوم لردن اوزلرينى كوب زور برله قوتقازا آلورلر. بو مخلوق خصوصا امريقا جيلكل لريده آسيا طاغلريده كوب بولورلر و نيچه يوز عدد دن مركب گله لري برله كيزارلر. بو سونك زمان لرده آوچى- لرنينك صنعت و مهارت لريدن اوزلرينى اولوم دن پك آسان قوتقوزالماس بولديلار. بولرنينك تيرى لري مقبول و معتبردور. اياغ لري مزغه كيكان كفش لرنينك آستقى چرم لري مذکور مخلوق نينك تيرى لريدن يسالور. آوروپاده نيچه مينك تيرى فابريقه لري موجوددر. آوچيلر اوروب قولغه كيلتوركان طاع اوکوزلري نينك گوشت لرينى توزلايدورلر. و تيريسى نى هم فابريقه لرغه ساتماق صورتى ايله نهايتى كوب آقچه حاصل قيلادورلر.

اينك- بو مخلوق تولا فائده-

ليك دور. انسانلرغه غذا بولغان

سوت لر اينك دن چيقاريلور.

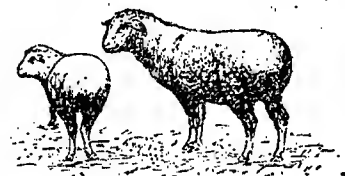

دنیاينك اينك مشهور اينك لری اسوچره، اسوچ و نورچ
و مصر مملکت لرنده دور. آديسه نينك هم اينك لری
تولا مشهور دور. مذکور اينك لری ايرته و اخشام
ساغیلکان ده اوتوز کیلو سوت برورلر.
اينك سوتیدن اسوچره ليک لری لوزان
پنیری ديب بر قسم پنیر یسارلرکه بو پنیرنی یساغان
فابریقه لری هر کون نیچه یوز مینک کیلو سوت استعمال
ایتارلر. بو پنیر آوروپالیک لرغه تولا مقبول دور.
هضم نی آسان قیلور.

لوزان پنیری

قوی - کوشتی لذین، سوتی
فائده ليک بر مخلوق دور. بولر
تورکیا مملکتنده آنا طولی ولایت

لریده نهایتی کوب دور. یونک لریدن لباس، سوت لریدن
پنیر، تیریلریدن پاپوش یسالور. بولر مارت آیده
قوزیلایدورلر. قوی لری اصیل ایسه ایکی قوزی نی بردن
عالمغه کیتورورلر. قوی لرنی قیش سوغوقدن محافظه

ایتمک لازم دور. چونکه سوغوقغه طاقت قیلالماس لری.

گچی - یعنی ایچکولرنینک هم یونک
لریدن البسه یسارلر. سوت لری پیئر
قیلماقغه صالح دور، کوشت لری هم ییلور
ایسه هم قوی کوشتی قدر لذین ایما.

سدور. ترکیانینک انقره نام لیك ولایتیده بو مخلوق لری
نیچه میلیون لری موجود دور. البسه فابریقه لر یغه نیچه
آی لری متمادیا یونک لری نقل و سوق اولینور. بولرنینک
طاغ ایچکو ديب بر قسمی باردورکه الری طاغ لرده ایکاسیز
بولوب یورورلر. انسان لرغه انس آلمان اوچون
تولا وحشیدورلر. قیرلیک قیالری، اوچورمه یارلیک لری
ایگیز تیپه لری اوستیده سکرارلر. تیورناق لریده ماده
مغناطیسیه موجود ایمش کبی انسان نینک عقل و فکریغه
حیوت بولا دورغان روش ده جهنمی اوچورمه لیك لردن
تیز یورمک طرزی ایله مرور ایتارلر. آوچی لری بو
مخلوق لرنی تولا اولایدورلر. تیریلری فابریقه چی لرغه

تولا مقبول دور. قول ایچکولاری نینک تیریلریدن هم یومشاغراق تیریلری باردور.

خروس- اوی لرده بولونور. قیزیل

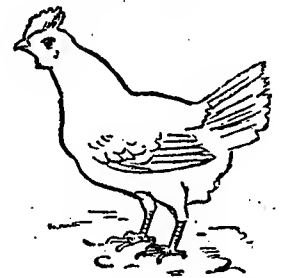
قاره، آق رنک لیک لری باردور. صباح لر تولا ایرته توروب اوی اهلی فی یاقیم.

لیک دلکش آواز ایله اویغاتار. یاش بله لر اوّل خرمس اوازی ایله اویقودن توروب درس لر یغه سعی قیلماق لری لازم دور. چونکه انینک قوفور یقو، قوفور یقو صداسی محض بله لرنی اویقودن ایرته راق اویغاتاق ایچون دور.

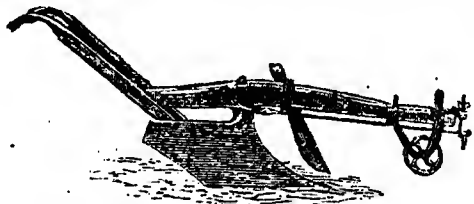
طاووق- کتک لرده باقیلا دورغان

فائده لیک بر حیوان دور. هر کون تخم قویار. تخم ده تولا غذالیک بر ماده باردور. طاووق لرغه او بدران

دان بیر یلسه هر کون توغقان تخمی چونک وفائده لیک بولور. خروس بولماسه طاووق لر تخم قیلماس لری یوغان

طاووق نینک قیلغان تخم لری بر یرغه یغیلیب باسدیر. یلسه بکرمه بر کون دن کین کچیک و تولا سویم لیک چوجه لر چیقار. یاز نینک ایسبغ کون لریده اون سکر کون ده طاووق نینک چوجه چیقارگانی واقع بولوب دور.

صیان- یوللیق، کاغیر چه- بوقورسه

چیدار

آرپه

بغای

حاروج

مدنی و مترقی مملکت لرده ایکین ایکا دورغان زمین فی بخارات ایله حرکت قیلا دورغان ماشینه لر و تیمور دن قیلینغان صاپان و یوللیق لر ایله حیدار لر. اوکوزلر نینک

آغیر حرکت لری ایله اون کونده حیدالا دورغان بر
 زمین مذکور یول لیلیق لر و ماشینهار ایله بر کونده
 حتا که تورت بیش ساعت ده طیار بولور. آوروپا
 مملکت لریده اوکوزلر ایله حیدالا دورغان هیچ بر
 تاریلغی یوق دور. ایکین جای لرنینک اوکوزلرغه احتیاجی
 آنچه آسیا مملکت لریده قالیب دور. بخارات لیق ماشینه
 و تیموردن قیلینغان یر حیدایدورکاش اسباب لر
 زراعت گاه زمین نینک توفراغی نی تیز ایسکیتمايدور.
 وهم دهقان لرنی یاردیرمايدور. اوکوزلر بولسه زمین نی
 تیز بوزادور. بولغان حاصلی برکت سیز بولادور.

